

Innst. 188 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:23 S (2015–2016)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å sikre god dyrevelferd i norsk kyllingproduksjon

Til Stortinget

Sammendrag

I 2014 ble det slaktet i underkant av 74 millioner kyllinger i Norge, ifølge tall fra Animalia. De aller fleste er av kyllingrasen Ross 308, en hurtigvoksende hybrid som er avlet frem for å bli mest mulig kjøttrik fortest mulig.

Mens salget av hvitt kjøtt har økt i mange år, opplever næringen nå redusert salg. Den økonomiske situasjonen for kyllingnæringen er utfordrende. På den ene siden oppleves fall i etterspørsel, på den andre siden er mulighetene til å differensiere til mer saktevoksende raser begrenset av tilgangen på annet avlsmateriale.

Forslagsstiller mener situasjonen bør møtes med langsiktige tiltak som svarer til forbrukernes forventninger til kvalitet og etikk. I stedet for å arbeide for kortsiktig og fortsatt vekst i kyllingnæringen med mål om økt volum, bør oppmerksomheten mer enn noen gang rettes mot kvalitet, reduksjon i medisinbruk, god dyrehelse og god dyrevelferd. Forslagsstiller foreslår derfor at regjeringen sammen med næringen og Mattilsynet setter i gang et arbeid for å fase ut rasen Ross 308 til fordel for mer saktevoksende raser, samt redusere dyretettheten for slaktekylling og sikre bedre miljøberiking i kyllinghusene.

Dyrevelferdslovens avlsparagraf (§ 25) har til hensikt å unngå at selektiv avl for produksjonsdyr går ut over dyrevelferden. I Ross 308 er arveanlegget

etter forslagsstillers mening endret slik at dyrets fysiske og mentale funksjoner er påvirket negativt, og dyrets mulighet til å utøve naturlig atferd er redusert. Forslagsstiller mener dyrevelferdsloven er klar på at avl og import av dyreracer som genetisk medfører vesentlige helseskader eller lidelser for dyrene, ikke bør tillates i Norge. Kyllingnæringen bør derfor stimuleres til en overgang til raser med lavere intensitet og lavere produksjon. En slik overgang vil i tillegg bidra til å øke tilliten til norsk mat hos forbrukerne, noe som er et viktig mål i landbruks- og matpolitikken.

Da Ross-kyllingene er genetisk disponert for bein- og hjertelidelser, er et godt levested som stimulerer til mosjon også spesielt viktig for å forebygge dårlig dyrehelse. Likevel ble dyretettheten økt ved siste oppdatering av forskrift om hold av høns og kalkun. Forslagsstiller mener dette ikke er i tråd med forbrukernes forventninger, og at regjeringen bør revurdere dette.

Dyrevelferdsloven § 23 stiller krav om at dyrets levested skal tilrettelegges for trivsel og artstypisk aktivitet. Også i forskrift om hold av høns og kalkun er det tydelige bestemmelser om å sikre dyrets atferds- og aktivitetsbehov. Forskning viser at enkle tiltak for å berike levestedet i kyllinghuset kan gi betydelig økt trivsel, og er viktig for å forebygge helselidelser.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Stortinget ber regjeringen planlegge for en gradvis utfasing av kyllingrasen Ross 308 og sikre god tilgjengelighet til avlsmaterialer fra sunnere og mer saktevoksende raser.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs leve-

miljø er ivaretatt, og for å imøtekomme forbrukernes forventninger til god dyrevelferd.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Siv Elin Hansen, merker seg at Ross 308 er den mest vanlige kyllingvarianten i norsk slaktekyllingproduksjon. Varianten ble introdusert i 2004/2005 og har et særlig stort vekstpotensial. For å få til en vellykket produksjon er det nødvendig med et godt miljø og et godt driftsopplegg pluss god kompetanse hos produsentene. Kyllingvarianten er den mest brukte både i Europa og i USA.

Komiteen merker seg at næringen selv har utarbeidet egne handlingsplaner for den norske fjørfenæringen og arbeider sammen med de andre nordiske landene for å få en avl som legger vekt på friske og robuste dyr.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at det blir gitt driftsstøtte til Norsk Fjølfeag over jordbruksavtalen for å styrke det nordiske samarbeidet og påvirke avlsarbeidet i de internasjonale selskapene. Landbruks- og matdepartementet, sammen med Rådet for dyretikk, Mattilsynet, Veterinærinstituttet, Universitetet for miljø- og biovitenskap og Norsk Fjølfeag var i april 2013 i møte med den internasjonale leverandøren Aviagen. Formålet med møtet var at de norske aktørene skulle klargjøre hva de forventer av Aviagens avlsarbeid. I redegjørelsen fra Aviagen ble det orientert om at de legger vekt på god dyrehelse i sitt avlsarbeid.

Flertallet merker seg at det er gjort vesentlige forbedringer på dyrevelferdsområdet både i 2013 og 2014. Gjennom forskriftsendringer er det innført skjerpede krav til dyrevelferd. Tilsynet med slaktekyllingproduksjon er også en prioritert oppgave for Mattilsynet. De nye reglene innebærer blant annet krav til ventilasjon og varme i kyllinghus, innføring av et program for dyrevelferd i næringen og krav om kurs i dyrevelferd for produsentene. Viktige elementer i det bransjestyrte programmet for dyrevelferd er krav om veterinæravtale for overvåking av helse i besetningen, krav om KSL-revisjon og krav til

avviksbehandling og eventuelt utestenging av produsenter fra programmet. Forskriftsendringene har som formål å bedre velferden for slaktekylling.

Flertallet merker seg at innføringen av dyrevelferdsprogrammet ga nye verktøy for å løse viktige utfordringer, som bedre kvalitet på strøet og økt kompetanse på styring av miljø i fjørfehusene. Besetninger med utilfredsstillende velferd fikk sterke insentiv og samtidig hjelp til å forbedre driften.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti, ser det ikke som aktuelt å forby bruk av Ross 308 i norsk kyllingproduksjon. Dette flertallet mener at innføring av vesentlige forbedringer i kravene til slaktekyllingproduksjonen i 2013 og 2014 har gjort at man i Norge har en økonomisk bærekraftig produksjon som bygger på forsvarlig dyrevelferd. Kravene til tetthet og miljø er nylig gjennomgått og endret, og Mattilsynet vil videreføre den store oppmerksomheten på slaktekyllingproduksjon i sine tilsyn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser for øvrig til brev av 7. januar 2016 (vedlagt) fra landbruks- og matminister Jon Georg Dale.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er en styrke for norsk kyllingnæring at den, sammenlignet med situasjonen i andre land, består av små enheter som ligger spredt. Disse medlemmer var uenig i regjeringens beslutning om å doble konsesjonsgrensene for kylling, og særlig når dette skjedde i en periode med fall i salget. Det har medført overkapasitet og ubalanse i markedet med tilhørende svekket økonomi for bonden. Disse medlemmer mener det er viktig at norsk kyllingproduksjon også i fremtiden skjer med strenge krav til dyrevelferd, en spredt struktur og lav medisinbruk.

På denne bakgrunn støtter komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet forslag nr. 2 i representantforslaget.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs levemiljø er ivaretatt, og for å imøtekomme forbrukernes forventninger til god dyrevelferd.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti er av den opp-

fatning at det er knyttet helsemessige og dyrevelferdsmessige utfordringer til kyllingrasen Ross 308 og viser til den kritikken som Rådet for dyreetikk kom med i 2009. Da pekte rådet på at slaktekyllingens enorme appetitt og tilvekst fører til at mange av kyllingene får beinproblemer og sirkulasjonsproblemer, fordi utviklingen av skjelett og seneapparat, hjerte og blodkar ikke klarer å holde tritt med økningen i muskelmasse.

Disse medlemmer viser til at dyrevelferdsloven § 25 stiller krav om at det ikke skal avles for dyr med genetisk disposisjon for helselidelser eller dårlig «funksjon», som betyr dyrets evne til bevegelse og normal atferd. Det er heller ikke tillatt å videreføre slike arveanlegg. Disse medlemmer mener at det kan stilles spørsmål ved om Ross 308 i slaktekyllingproduksjonen bryter med avlsparagrafen. I Ross 308 er arveanlegget endret slik at dyrets fysiske og mentale funksjoner er påvirket negativt, dyrets mulighet til å utøve naturlig atferd er redusert, og i tillegg har en kombinasjon av rase og dyrehold vist seg å vekke allmenne etiske reaksjoner.

Disse medlemmer mener at kyllingrasen 308 bør fases ut over tid, og at kyllingnæringen bør stimuleres til å gå over til en rase med lavere intensitet og lavere produksjon på sikt.

Disse medlemmer viser til at AgriAnalyse har utredet kostnadene ved å gå over fra Ross 308 til Rowan 308, som er en hybrid mellom Ross 308 og en mer saktevoksende rase. Kostnadsøkningen er stipulert til å være 5 prosent, og i praksis innebærer det en prisøkning på kun 2 kroner for en hel grillt kylling.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan som legger til rette for en gradvis utfasing av kyllingrasen Ross 308, og som sikrer næringen god tilgjengelighet til avlsmaterialer fra sunnere og mer saktevoksende raser.»

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at dyretettheten ikke ble økt ved siste oppdatering av forskrift om hold av høns og kalkun. Derimot ble grensen for hvor mange kilo dyr man kan ha pr. m², satt ned fra tidligere 34 kg pr. m² til 25 kg dyr pr. m². Samtidig ble det åpnet for at de produsentene som leverer best resultater på dyrevelferd, kan drive med høyere grense.

Dette medlem viser til at den absolutte maksimumsgrensen for hvor tett kyllingene kan stå i norske kyllinghus er 36 kg pr. m², men dette betinger at bonden etterlever flere krav som skal ivareta dyrenes velferd. Dersom bonden ikke etterlever kravene, må han redusere tettheten og levere stabilt gode dyrevelferdsresultater for å komme seg opp igjen på stigen.

Dette medlem viser til at standardtettheten på norske slaktekyllinghold i dag er 25 kg pr. m², som er helt i tråd med hva Vitenskapskomiteen for mattrygghet anbefaler at dyretettheten skal være. Dette medlem mener likevel at det er et mål å tilstrebe en lavere dyretetthet i kyllinghusene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Dokument nr. 15:655 (2015–2016) der statsråden svarer på skriftlig spørsmål om kyllingtetthet i produksjonen. Dette medlem viser til at kravene som skal til for å få lov til å ha høyere tetthet i produksjonen, ikke er særlige sterkere enn for produksjon der lavere tetthet tillates. I realiteten ser nær alle produsenter ut til å tilfredsstille kravene. Det eneste kravet som har reelt innhold er krav om tråputehelse, men det er på det rene at dette ikke er et krav som garanterer fullt ut for at produksjonen holder det velferdsnivå man burde ønske. Dette medlem understreker at det ikke er godt nok når økt kyllingtetthet tillates uten at den faktiske velferden er vesentlig bedre. Dette medlem mener krav som gir virkelige forbedringer i dyrevelferd og produksjon er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at når Ross 308-kyllingen er genetisk disponert for bein- og hjertelidelser, er det ekstra viktig med et godt levestandard som stimulerer til mosjon, og på den måten forebygge dårlig dyrehelse blant kyllingene. Forskning viser at enkle tiltak for å berike levestandarden i kyllinghuset kan gi betydelig økt trivsel og være avgjørende for å forebygge helselidelser. Disse medlemmer vil minne om at dyrevelferdsloven § 23 stiller krav om at dyrets levestandard skal tilrettelegge for trivsel og artstypisk aktivitet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs levestandard er ivaretatt.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet peker på at Venstre 1. mai 2014 var med og markedsførte doble konsesjonsgrenser for kylling som et dyrevelferdstiltak. Dette medlem registrerer at Venstre nå ønsker at Stortinget skal bestemme hvilke kyllingraser som skal benyttes i Norge. Med dette bidrar Venstre ytterligere til å skape uforutsigbarhet for norsk kyllingproduksjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti deler bekymringen som uttrykkes i

representantforslaget. Det er vesentlig å sikre at dyrevelferd tas på alvor. Dette medlem viser til at det finnes klare regler for husdyrhold både i lov og forskrift, og mener den kunnskapen som finnes om Ross 308 gir grunn til å se nærmere på om produksjonen samsvarer med dagens regelverk og med prinsipper om god dyrevelferd.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en uavhengig, dyrevelferdsfaglig utredning av velferden ved kyllingproduksjon generelt, og bruk av kyllingrasen Ross 308 spesielt.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs levemiljø er ivaretatt, og for å imøtekomme forbrukernes forventninger til god dyrevelferd.

Forslag fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan som legger til rette for en gradvis

utfasing av kyllingrasen Ross 308, og som sikrer næringen god tilgjengelighet til avlsmaterialer fra sunnere og mer saktevoksende raser.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs levemiljø er ivaretatt.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen iverksette en uavhengig, dyrevelferdsfaglig utredning av velferden ved kyllingproduksjon generelt, og bruk av kyllingrasen Ross 308 spesielt.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:23 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å sikre god dyrevelferd i norsk kyllingproduksjon – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 3. mars 2016

Geir Pollestad

leder

Ingunn Foss

ordfører

Vedlegg**Brev fra Landbruks- og matdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 7. januar 2016****Dokument 8:23 S (2015-2016) Representantforslag frå stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å sikre god dyrevelferd i norsk kyllingproduksjon**

Eg viser til brev 15. desember 2015 frå næringskomiteen der ein ber om ei vurdering frå Landbruks- og matdepartementet av representantforslaget.

Det blir fremja to forslag:

1. Stortinget ber regjeringen planlegge for en gradvis utfasing av kyllingrasen Ross 308 og sikre god tilgjengelighet til avlsmaterialer fra sunnere og mer saktevoksende raser.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav til dyretetthet og miljøberikelse for slaktekylling for å sikre at dyrevelferdslovens krav til dyrs levestandard er ivaretatt, og for å imøtekomme forbrukernes forventninger til god dyrevelferd.

Eg vil her gjere greie for mi vurdering av dei to forslaga:

Forslag nr. 1

Det er som representanten viser til, Ross 308 som er den mest vanlege kyllingvarianten (hybriden) i norsk slaktekyllingproduksjon. Denne varianten blei introdusert i 2004/2005 og har eit særleg stort vekstpotensial. For vellukka produksjon av Ross 308 er det òg nødvendig med godt miljø og driftsopplegg, samt god kompetanse hos produsenten.

Kyllingvarianten blir marknadsført via Aviagen, og er den mest brukte både i Europa og i USA. Norske fjørfeprodusentar utgjør ein for liten del av marknaden til å kunne utøva avgjerande innverknad på avlsarbeidet ved dei internasjonale avlsselskapa. Både næringa og eg er likevel opptekne av god dyrevelferd i slaktekyllingproduksjonen.

Den norske fjørfenæringa søker å påverke fjørfefavlen i ein etisk forsvarleg retning og har mellom anna laga eigne handlingsplaner for den norske fjørfenæringa (www.animalia.no/handlingsplan-fjorfe). Den norske næringa arbeider også saman med dei andre nordiske landa for å få ein avl som legg vekt på friske og robuste dyr. Dette arbeidet har dei seinare åra gitt resultat.

Det blir gitt driftsstøtte til Norsk Fjørfelag over jordbruksavtalen for å styrke det nordiske samarbeidet og påverke avlsarbeidet i dei internasjonale avlsselskapa i retning betre dyrevelferd. Landbruks- og

matdepartementet var i april 2013 i møte med den internasjonale leverandøren av besteforeldredyr til slaktekyllingproduksjon, etter initiativ frå Nortura. Rådet for dyreetikk, Mattilsynet, Veterinærinstituttet, Universitet for Miljø- og biovitenskap og Norsk fjørfelag var også med på møtet. Føremålet med møtet var at dei norske aktørane skulle klargjere kva dei ventar av Aviagen sitt avlsarbeid, og at Aviagen skulle gjere greie for sitt arbeid. I utgreiinga frå Aviagen blei det orientert om at dei legg vekt på god dyrehelse (som grunnlag for god dyrevelferd) i sitt avlsarbeid.

Eg ser det ikkje som aktuelt å forby bruk av Ross 308 i norsk kyllingproduksjon, og eg legg til grunn at produsentane vil nytte dei kyllingvariantane som etter ei samla vurdering er best eigna. Det er tilgang på andre kyllingvariantar som veks seinare. Ein slik variant blir nytta både i økologisk kyllingproduksjon og av enkelte produsentar som har lengre føringstid og andre særpreg i sin produksjon.

Forslag nr. 2

Når det gjeld dyrevelferd for slaktekylling, vil eg vise til at det blei gjort vesentlege forbetringar på dette området både 2013 og 2014. Gjennom forskriftsendringar er det innført skjerpa krav til dyrevelferd. Tilsyn med slaktekyllingproduksjon er også ei prioritert oppgåve for Mattilsynet.

Dei nye reglane inneber mellom anna ekstra krav til ventilasjon og varme i kyllinghus, innføring av eit program for dyrevelferd i næringa og krav om kurs i dyrevelferd for produsentane. Viktige element i det bransjestyrte programmet for dyrevelferd er mellom anna krav om veterinæravtale for overvaking av helse i besetningane, krav om KSL-revisjon og krav til avviksbehandling og eventuelt utestenging av produsentar frå programmet.

Forskriftsendringane har som føremål å betre velferda for slaktekyllingar. Innføringa av dyrevelferdsprogrammet ga nye verktøy for å løyse viktige utfordringar, så som betre kvalitet på strøet og auka kompetanse på styring av miljø i fjørfehusa. Besetningar med utilfredsstillande velferd fekk sterke insentiv og samstundes hjelp til å forbetre drifta. Det blei innført auka kontroll og veterinærtilsyn i alle besetningar som er tilknytt programmet.

Den allmenne grensa for kor mange kilo dyr ein kan ha pr. kvadratmeter (tettleik), blei sett ned frå tidligare 34 kg dyr pr. m² til 25 kg dyr pr. m². Samstundes blei det mogleg å drive med høgare grense for dei

beste produsentane. Føresetnaden for å drive med høgare grense enn 25 kg dyr pr. m² er at dyreeigar er med i det bransjestyrte programmet for dyrevelferd.

Dei beste produsentane kan i dag produsera med ei maksimalgrense på 36 kg dyr pr. m².

Grensa for maksimal tettleik blir tilpassa driftsmiljøet hos den enkelte produsent. Berre dei produsentane som har høg velferdsstandard, kan produsere opp til maksimalgrensa. Produsentar med dårlig dyrevelferd må redusere tettleiken og dermed også talet på dyr. Dette gir eit sterkt økonomisk insitament til å driva med høg dyrevelferd.

Velferdskrava i slaktekyllingproduksjon blei ytterlegare stramma inn med forskriftsendring i 2014. Dei nye konsesjonsgrensene har ikkje hatt innverknad på krava til tettleik.

Eg meiner at innføringa av vesentlege forbetringar i krava til slaktekyllingproduksjonen i 2013 og 2014 har gjort sitt til at vi i Noreg har ein økonomisk berekraftig produksjon som er tufta på forsvarleg dyrevelferd.

Ettersom krava til tettleik og levemiljø for slaktekylling nyleg er gjennomgått og endra, ser eg det for tida ikkje som naudsynt med ein ny gjennomgang på dette området. Mattilsynet vil vidareføre stor merksemd på slaktekyllingproduksjonen i sitt tilsyn.

